

Modersmål och arbetsmarknadsutfall: finsk- och svenskspråkiga finländare i Sverige

DAN-OLOF ROTH OCH JAN SAARELA

Dan-Olof Rooth är docent i nationalekonomi vid Handelshögskolan BBS, Högskolan i Kalmar och forskningsledare vid SNS. dan-olof.rooth@hik.se

Jan Saarela är docent i nationalekonomi vid Åbo Akademi i Finland. jsaarela@abo.fi

Tidigare studier av utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden har inte kunnat separera finskspråkiga och svenskspråkiga finländare. Denna artikel visar att finlandssvenska män har en betydligt bättre position än finskspråkiga män både vad gäller sysselsättnings- och inkomstnivåer. För kvinnor är skillnaden mellan språkgrupperna avsevärt mindre, vilket kan tänkas bero på att finskspråkiga kvinnor har bättre kunskaper i det svenska språket än finskspråkiga män.

Trots att sammansättningen av den utlandsfödda befolkningen i Sverige har förändrats avsevärt under de senaste två decennierna utgör finländarna fortfarande den enskilt största gruppen utrikes födda i landet. I början av 2000-talet uppgick de till knappt 200 000 personer eller omkring en femtedel av alla utlandsfödda. I likhet med flera andra grupper har de lägre sysselsättnings- och inkomstnivåer än infödda svenskar. Detta är speciellt fallet för finländska män efter lågkonjunkturen på 1990-talet (Ekberg och Rooth 2004, Saarela och Rooth 2006).

En relativt stor andel av finländarna är s k finlandssvenskar, dvs de härstammar från Finland men har svenska som modersmål. Denna artikel har som syfte att ge en bild av om och hur dessa finlandssvenskar skiljer sig åt från finländare med finska som modersmål vad gäller utfallet på den svenska arbetsmarknaden, vilket är ett hitintills i det närmaste outforskat område. Därvidlag görs separata analyser av män och kvinnor eftersom de tenderar att i stor utsträckning befinna sig på olika delar av arbetsmarknaden. Vår hypotes är att finlandssvenskar till följd av sitt svenska modersmål klarar sig bättre på den svenska arbetsmarknaden än finskspråkiga finländare. Den databas vi utnyttjar ger oss därmed möjlighet att belysa den mer allmänna frågeställningen om vilken roll språket spelar för invandrades utsikter att lyckas på arbetsmarknaden.

Eftersom det svenska befolkningsregistret inte för statistik över personers modersmål finns det inga uppgifter om finlandssvenskarnas antal i Sverige. Skattningar baserade på flyttströmmar (Finnäs 1986) och uppgifter från enkätdata (Leiniö 1984) tyder på att finlandssvenskarna under 1970-talet utgjorde omkring en fjärdedel av alla finländare bosatta i Sverige. I dag utgör finlandssvenskarna knappt sex procent av totalbefolkningen i Finland eller 300 000 personer. De har en låg flyttningsbenägenhet inom landet och tenderar därmed inte att söka arbete utanför sitt huvudsakliga bosättningsområde längs med den södra och västra kust-

Vi är tacksamma för kommentarer av Fjalar Finnäs och Per Skedinger, samt för finansiellt stöd från Kulturfonden för Sverige och Finland (Saarela) och Forskningsrådet Arbetsliv och Socialvetenskap (Rooth).

remsan av landet.¹ Under årens lopp har de dock varit kraftigt överrepresenterade bland finländska emigranter, och underrepresenterade bland dem som återvänder till Finland (Finnäs 1986, 2003). Det förefaller därför vara så att finlandssvenskarna i högre grad än finskspråkiga betraktar Sverige som en integrerad del av sin arbetsmarknad.²

Flertalet studier har visat att kunskaper i det språk som talas i det nya hemlandet ökar invandrades möjligheter att få arbete (t ex Dustmann och Fabbri 2003, Rooth 2004). Eftersom finlandssvenskarna har sitt modersmål gemensamt med infödda svenskar vore det naturligt att förvänta sig att de har ett bättre utfall på den svenska arbetsmarknaden än finskspråkiga finländare.³ Leiniös (1984) tidiga studie tydde på just detta, men man bör komma ihåg att dessa resultat var baserade på ett fåtal observationer och potentiellt påverkade av selektivt deltagande i studien.

Befolkningsregistret i Finland innehåller uppgift om en persons modersmål. För att kunna separera svenskspråkiga och finskspråkiga finländare bosatta i Sverige måste man därför utnyttja statistik från Finland. Detta har dock inte gjorts förrän nu, i samband med ett nyligen initierat projekt av författarna till denna artikel, vilken har som målsättning att ge en första översiktsskildring av svenskspråkiga finländares arbetsmarknadsutfall i Sverige åren 1990 och 2001, i jämförelse med finskspråkiga. Vi kommer att koncentrera oss på sysselsättnings- och inkomstnivåer.

Härnäst beskriver vi kort hur våra data är konstruerade. I det efterföljande avsnittet visas först deskriptiv statistik över hur arbetsmarknadsutfallet varierar mellan de två språkgrupperna och mellan män och kvinnor. Därefter studeras, med regressionsanalys, huruvida dessa resultat är känsliga för skillnader i fördelning på bakgrundsvariabler mellan grupperna. Artikeln avslutas med en sammanfattning och några uppslag för kommande forskning.

1. Data

Våra data består av personer födda åren 1926 till 1985, som har emigrerat från Finland, och enligt det svenska RTB-registret var bosatta i Sverige vid slutet av år 1990 respektive i slutet av år 2001.⁴ Vi har här valt att ana-

¹ Cirka 95 procent av alla svenskspråkiga i Finland bor i det område som omfattar tvåspråkiga och enspråkigt svenska kommuner i landet. En kommun definieras som tvåspråkig om andelen som talar minoritetsspråket är minst 8 procent eller 3 000 personer.

² Man kunde tänka sig att selektiv migration är av betydelse för språkgruppskillnader i arbetsmarknadsutfall. Det skulle innebära att finlandssvenska migranternas individkaraktistika i jämförelse med den stationära finlandssvenska befolkningen skiljer sig åt från motsvarande skillnad bland finskspråkiga. Det finns dock inga klara indikationer i data på att så skulle vara fallet. Det framkommer senare i artikeln att skillnaden i arbetsmarknadsutfall mellan språkgrupperna i hög grad kvarstår när bakgrundsvariabler inkluderas i analysen.

³ Att ha svenska som modersmål kan även tänkas reflektera en högre grad av kulturell likhet med infödda svenskar och därmed underlätta anpassningen på den svenska arbetsmarknaden (Hedberg och Kepsu 2003).

⁴ Registret över totalbefolkningen (RTB) omfattar den i Sverige bosatta befolkningen och är framtaget av Statistiska Centralbyrån.

lysera personer som vid mättillfällena var i åldrarna 25 till 50 år, dvs de som är födda mellan åren 1940 till 1976, och som har invandrat till Sverige efter 1970.⁵

De två tvärsnitten är länkade över tid på individnivå och inkluderar flertalet socioekonomiska och demografiska variabler. De arbetsmarknadsutfall vi studerar är sannolikheten att vara sysselsatt samt arbetsinkomst för respektive år. Sysselsättningsvariabeln anger huruvida personen har arbetat minst en timme under mätveckan, vilken inföll i oktober månad för 1990 års data och i november för 2001 års data. Inkomstvariabeln anger individens sammanlagda arbetsinkomst för respektive år, och utgör således ersättningen för faktiskt nedlagd arbetstid. Eftersom personer som har jobbat till samma timlön men olika antal timmar kommer att ha olika årsinkomst är det möjligt att denna variabel är starkt korrelerad med personers arbetstid och förekomsten av deltidsarbete. Inkomstskillnader mellan språkgrupperna visar sig dock vara relativt okänsliga för om data begränsas till personer med inkomster över någon given inkomstnivå. Då arbetsinkomster analyseras koncentrerar vi oss därför, för enkelhetens skull, på personer med positiv arbetsinkomst.

Personerna i studien har varit registrerade som bosatta i Finland vid någon av de finska folkräkningarna i slutet av åren 1970, 1975, 1980, 1985, 1990, 1995 eller 2000. Data är sålunda begränsade till de finländare som har emigrerat till Sverige efter 1970. Det är via sammankopplingen med dessa finska register som vi har identifierat individens modersmål.

Länkningen av individdata mellan de svenska och finska registren har kunnat åstadkommas genom att utnyttja personnummer och därmed identifiera personer efter födelsedatum och kön, samt efter boendekommun och det år personen senast invandrade till Sverige. Baserat på denna information kunde 85,2 procent av finländarna i det svenska registret unikt identifieras i det finländska registret. Bortfallet på grund av misslyckad länkning bör betraktas som slumpmässigt, eftersom det beror på att två eller flera personer med samma födelsedatum, kön, boendekommun och invandringsår inte har kunnat separeras. Andelen finlandssvenskar av gruppen finländare bosatta i Sverige (som har invandrat efter 1970) visar sig vara dryga 17 procent år 1990 och 22 procent år 2001.

2. Sysselsättning och arbetsinkomst

Tabell 1 visar andelen sysselsatta och medelinkomst (då enbart positiva arbetsinkomster är inkluderade) för personer i åldrarna 25–50 år, med män och kvinnor analyserade var för sig för respektive observa-

⁵ Den lägre åldersgränsen motiveras med att vi vill exkludera personer som har flyttat till Sverige för att studera. Den övre har som syfte att utesluta personer under risk för förtidspensionering. Båda dessa grupper är i och för sig intressanta som studieobjekt men ligger utanför fokus för innevarande analys. Det bör poängteras att vi i den deskriptiva statistiken i nästa avsnitt även inkluderar dem som invandrat till Sverige före 1970, vilket inte görs i regressionsanalysen.

	Män		Kvinnor	
	1990	2001	1990	2001
SYSSELSÄTTNING				
Svenskar	93,0	87,6	90,7	83,6
Finländare	83,0 (55 666)	74,4 (32 484)	86,0 (67 298)	78,1 (40 065)
Invandrat efter 1970	76,2 (22 916)	69,6 (18 184)	83,6 (27 111)	77,0 (24 937)
Finskspråkiga	72,9 (14 617)	64,4 (10 570)	82,8 (18 439)	76,1 (16 191)
Svenskspråkiga	87,0 (3 164)	84,9 (3 180)	88,8 (3 735)	83,6 (4 387)
MEDELINKOMST				
Svenskar	236	266	156	175
Finländare	206 (51 445)	243 (26 403)	157 (62 966)	183 (34 232)
Invandrat efter 1970	190 (20 444)	239 (14 102)	152 (25 192)	186 (21 147)
Finskspråkiga	178 (12 828)	220 (7 430)	151 (17 086)	186 (13 351)
Svenskspråkiga	235 (2 990)	298 (2 758)	163 (3 575)	201 (3 895)

Anm: Talen inom parentes anger antalet personer. Beskrivningen för medelinkomst gäller personer med positiva arbetsinkomster, i 2001 års penningvärde.

Källor: Registret över totalbefolkningen i Sverige samt den finländska longitudinella folkräkningsfilen.

Tabell 1
Sysselsättningsgrad (procent) och medelinkomst (1 000-tal kronor) i åldrarna 25–50 år

tionsår.⁶ Den första raden i respektive panel anger andelen sysselsatta infödda personer (med svenskfödda föräldrar) för år 1990 respektive år 2001. Den efterföljande raden anger på motsvarande sätt andelen sysselsatta för invandrade finländare i samma åldrar. Den tredje raden begränsar sig till de finländare som har invandrat till Sverige efter 1970. Raderna fyra och fem baserar sig på våra länkade data och separerar finskspråkiga från svenskspråkiga finländare.

På denna aggregerade nivå visar sig finlandssvenskarna ha betydligt högre sysselsättningsgrad än finskspråkiga. Språkgruppsskillnaden i sysselsättningsgrad är också större bland män än bland kvinnor. Den absoluta skillnaden i sysselsättningsgrad var för män cirka 14 procentenheter år 1990, och hela 20 procentenheter år 2001. För kvinnor är motsvarande siffror sex respektive åtta procentenheter.

Även den genomsnittliga arbetsinkomsten är till de svenskspråkigas fördel. För män uppgick skillnaden i medelinkomst till 58 000 kronor år 1990, och till hela 78 000 kronor år 2001. Även för arbetsinkomster är skillnaden mellan språkgrupperna större för män än för kvinnor. Finlandssvenska kvinnor tjänade i genomsnitt 13 000 kronor mer än finskspråkiga

⁶ Det uppvisade mönstret för medianinkomst motsvarar i stort det som här redovisas för medelinkomst.

		SYSSELSÄTTNINGSGRAD 2001		INKOMSTFÖRÄNDRING	
		Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Svenskar	Sysselsatta 1990	88,4	86,7	43	34
	Ej sysselsatta 1990	50,2	51,4		
Finländare	Sysselsatta 1990	76,9 (41 208)	78,7 (54 287)	20 (36 169)	26 (48 225)
	Ej sysselsatta 1990	29,3 (6 560)	34,6 (7 805)		
Invandrat efter 1970	Sysselsatta 1990	73,7 (14 175)	81,1 (20 264)	26 (12 331)	38 (18 709)
	Ej sysselsatta 1990	28,5 (3 293)	41,5 (3 361)		
Finskspråkiga	Sysselsatta 1990	71,2 (8 263)	81,0 (13 408)	19 (6 833)	37 (12 235)
	Ej sysselsatta 1990	26,6 (2 232)	40,9 (2 310)		
Svenskspråkiga	Sysselsatta 1990	85,6 (2 290)	87,6 (2 991)	52 (2 055)	48 (2 837)
	Ej sysselsatta 1990	46,8 (237)	60,7 (331)		

Tabell 2
 Sysselsättningsgrad (procent) år 2001 enligt sysselsättningsstatus 1990, samt genomsnittlig inkomstförändring från 1990 till 2001 (1 000-tal kronor)

Anm: Talen inom parentes anger antalet personer. Beskrivningen gäller personer födda åren 1940-65, som var bosatta i Sverige både 1990 och 2001. Beskrivningen av inkomstförändring gäller personer med positiva arbetsinkomster både 1990 och 2001. Inkomstförändringen är i 2001 års penningvärde.

Källor: Se tabell 1.

kvinnor år 1990 och 15 000 kronor mer år 2001. Det bör också noteras att finlandssvenskarna, såväl män som kvinnor, ligger på sysselsättningsnivåer och medelinkomster som är väldigt nära dem som gäller för infödda svenskar.

Eftersom skillnaden mellan språkgrupperna tenderar att ha blivit större mellan mätillfällena finns det skäl att följa samma individer över tiden och studera om och hur situationen har förändrats.⁷ Panelansatsen möjliggör kontroll för skillnader i utfall som beror på en ändrad sammansättning av individer. Tabell 2 visar andelen sysselsatta år 2001, uppdelat på om personerna var sysselsatta eller inte år 1990. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan svenskspråkiga och finskspråkiga är stor inom gruppen som var sysselsatt år 1990 och ännu större inom gruppen som inte var sysselsatt samma år. Detta resultat gäller för både män och kvinnor. Tabell 2 återger även den genomsnittliga förändringen i personernas arbetsinkomst mellan de två mätillfällena. Såväl finlandssvenska män som kvinnor uppvisar en uppåtgående inkomströrlighet som ligger mycket över de finskspråkigas, och t o m över infödda svenskers.

Den skillnad i utfall som observeras på denna aggregerade nivå kan givetvis vara påverkad av fördelningen på bakgrundsvariabler. I vilken utsträckning så är fallet kan vi studera genom att skatta regressioner där vi inkluderar variabler som anger personernas ålder, utbildningens längd, boendelän och vistelsetid i Sverige (utgående från information om senaste

⁷ Detta innebär att personer som har avlidit eller flyttat från Sverige efter 1990 inte finns med i 2001 års data. Av alla 25-50-åriga finländare bosatta i Sverige år 1990 utgör dessa 19,8 procent.

invandringsår).⁸ Därmed kontrollerar vi för skillnader mellan språkgrupperna avseende dessa individegenskaper.⁹ Tabell A1 i appendix visar att grupperna skiljer sig avsevärt åt i detta avseende. Finlandssvenskarna har i genomsnitt längre skolgång och är i större omfattning bosatta i Stockholmsregionen, vilket kan förväntas gynna deras utfall på arbetsmarknaden jämfört med finskspråkiga. De som har varit sysselsatta vid mätveckan tenderar också att i högre grad än finskspråkiga jobba inom yrken som i allmänhet genererar relativt hög inkomst. Å andra sidan har finskspråkiga i data en något högre snittålder och har varit bosatta i Sverige under en längre tid än svenskspråkiga.

Resultaten av regressionerna är sammanfattade i tabellerna 3 och 4, där vi enbart anger estimatet för att vara finlandssvensk.¹⁰ Det framkommer tydligt att variationen mellan språkgrupperna vad avser genomsnittligt antal skolår har stor betydelse för skillnaden i utfall, medan de övriga bakgrundsvariablernas betydelse är liten. Utbildningsvariabeln reducerar den absoluta skillnaden i både sysselsättningsgrad och inkomst med en grov fjärdedel, något beroende av kön och observationsår. Beaktande av yrkesområde, för personer som var sysselsatta vid mätveckan, reducerar ytterligare språkgruppskillnaderna i arbetsinkomst.¹¹

I synnerhet vad gäller personer med förmodat bristfällig arbetslivserfarenhet (de som inte var sysselsatta år 1990) har fördelningen på utbildning stor betydelse. Detsamma är fallet vad gäller variationen i inkomströrlighet bland män. Bland personer som var sysselsatta båda åren, och som hade positiva arbetsinkomster båda åren, har yrkesområde också mycket stor betydelse.

En allmän slutsats är dock att en avsevärd del av skillnaden i både sysselsättningsgrad och inkomst mellan svenskspråkiga och finskspråkiga finländare inte kan förklaras av olika fördelning på de bakgrundsvariabler som här har använts. Detta är speciellt fallet för män. Sannolikt kan denna kvarvarande skillnad vara starkt relaterad till kunskaper i svenska språket.¹²

⁸ Ifall personerna har varit bosatta i Sverige tidigare, vilket vi inte kan kontrollera för, kommer vistelsetiden att underskattas.

⁹ I praktiken skattar vi regressioner av formen $Y = \alpha + \beta * \text{Finlandssvensk} + \delta * \text{Bakgrundsvariabler}$, där enbart estimatet β anges i tabell 3 och 4.

¹⁰ Regressionerna för inkomster är estimerade med minstakvadratmetoden (OLS). Sannolikheten att vara sysselsatt är estimerad med icke-linjär regression av typen probit, för vilken marginaleffekter har beräknats.

¹¹ Yrkesuppgift samlas enbart in för dem som var anställda under mätveckan respektive år och saknas därmed för dem som inte var anställda under denna vecka men väl någon annan del av året.

¹² En annan tänkbar tolkning är att könsskillnaden beror på selektiv migration. Preliminära analyser av data tyder dock på att detta inte är fallet, eftersom migrerande män och migrerande kvinnor är relativt lika i jämförelse med den stationära befolkningen. Oss veterligen finns det heller inga andra studier som argumenterar för att män och kvinnor skiljer sig åt vad gäller selektiv migration.

Tabell 3
Bakgrundsvariablers betydelse för skillnad i sysselsättningsgrad respektive arbetsinkomst mellan svenskspråkiga och finskspråkiga finländare

	Män		Kvinnor	
	1990	2001	1990	2001
SKILLNAD I SYSSELSÄTTNINGSGRAD				
Utän kontroll för bakgrundsvariabler	14,1	20,5	6,0	7,5
Med kontroll för				
Ålder + vistelsetid + boendelän	14,5	20,5	5,9	8,2
Ålder + vistelsetid + boendelän + utbildning	12,2	16,6	4,4	6,0
SKILLNAD I ARBETSINKOMST				
Utän kontroll för bakgrundsvariabler	58 (50)	78 (70)	13 (9)	15 (14)
Med kontroll för				
Ålder + vistelsetid + boendelän	59 (51)	73 (63)	11 (8)	18 (14)
Ålder + vistelsetid + boendelän + utbildning	44 (38)	50 (42)	8 (6)	12 (9)
Ålder + vistelsetid + boendelän + utbildning + yrke	(33)	(30)	(5)	(5)

Ann: Med skillnad avses absoluta tal. Sysselsättningsgrad är i procent och arbetsinkomst i 1 000-tal kronor i 2001 års penningvärde. Beskrivningen gäller personer i åldrarna 25-50 år, som var bosatta i Sverige 1990 respektive 2001. Standardiseringen utnyttjar följande variabler: ålder i femårsintervall, vistelsetid i femårsintervall, boendelän, utbildningens längd i ettårsintervall, samt yrkesområde i tio klasser enligt SSKY96. Siffrorna inom parentes gäller personer som har varit sysselsatta (arbetat minst en timme under mätveckan). Enbart för dessa personer har yrke kunnat beaktas. Skillnaden mellan språkgrupperna är genomgående statistiskt signifikant på 1 procents nivå. R^2 (adj) för regressionerna i den sista raden i tabellen är (0,194), (0,168), (0,197) respektive (0,267).

Källor: Egna beräkningar baserade på registret över totalbefolkningen i Sverige samt den finländska longitudinella folkräkningsfilen.

3. Diskussion och sammanfattning

Denna studie är unik i det avseendet att den har lyckats länka individdata mellan två länder, Sverige och Finland. Därmed har det varit möjligt att i svenska data separera finländare med svenska som modersmål från de med finska som modersmål. Vi finner att en femtedel av gruppen finländare i Sverige har svenska som modersmål.

Situationen på den svenska arbetsmarknaden, både i termer av sysselsättningsnivåer och genomsnittliga inkomster, är betydligt sämre för finskspråkiga män än för svenskspråkiga finländska män. Denna skillnad kvarstår till största delen även då vi beaktar ålder, antalet utbildningsår, boendelän och vistelsetid i Sverige. Finskspråkiga män tenderar därmed att vara i behov av integrationspolitiska och arbetsmarknadspolitiska åtgärder riktade till grupper med hög arbetslöshet. Vid en jämförelse av sysselsättningsgraden för andra grupper av utrikes födda män (Ekberg och Rooth 2004) ter sig deras situation likna den för män födda i Sydeuropa och Mellanöstern. Språkgruppsskillnaden är dock inte tillnärmelsevis lika stor bland kvinnor.

	Män	Kvinnor
SKILLNAD I SYSSELSÄTTNINGSGRAD 2001		
SYSSELSATTA 1990		
Utan kontroll för bakgrundsvariabler	14,4	6,6
Med kontroll för		
Ålder + vistelsetid + boendelän	14,3	6,3
Ålder + vistelsetid + boendelän + utbildning	12,2	5,2
EJ SYSSELSATTA 1990		
Utan kontroll för bakgrundsvariabler	20,2	19,8
Med kontroll för		
Ålder + vistelsetid + boendelän	17,6	17,9
Ålder + vistelsetid + boendelän + utbildning	11,4	12,1
SKILLNAD I LÖNEFÖRÄNDRING 1990-2001		
På aggregerad nivå	34 (28)	11 (8)
Med kontroll för		
Ålder + vistelsetid + boendelän	29 (24)	9 (7)
Ålder + vistelsetid + boendelän + utbildning	16 (11)	8 (6)
Ålder + vistelsetid + boendelän + utbildning + yrke	(6)	(3)

Ann: Sysselsättningsgrad är i procent och förändring i arbetsinkomst i 1 000-tal kronor i 2001 års penningvärde. Beskrivningen gäller personer födda åren 1940-65, som var bosatta i Sverige både 1990 och 2001. Beskrivningen av inkomstförändring gäller personer med positiva arbetsinkomster både 1990 och 2001. Skillnaden mellan språkgrupperna är genomgående statistiskt signifikant på 1 procents nivå, utom i de fall som har understruktits. R^2 (adj) för regressionerna i den sista raden i tabellen är (0,087) respektive (0,147). Se även not till tabell 3.

Källor: Se tabell 3.

Den skillnad mellan svenskspråkiga och finskspråkiga finländare som kvarstår efter att vi har beaktat fördelningen på centrala bakgrundsvariabler kan tolkas som att den beror på kunskaper i svenska. Vår studie ger därmed en viss inblick i betydelsen av språkkunskaper för individers position på arbetsmarknaden. Eftersom språkkunskaperna endast mäts indirekt genom personernas modersmål är det givetvis möjligt att vi underskattar kunskaperna i svenska för gruppen med finska som modersmål.

Det är inte heller väl känt hur många finskspråkiga som har lärt sig svenska till en kunskapsnivå motsvarande den för personer med svenska som modersmål. Det är möjligt att finskspråkiga kvinnor har bättre kunskaper i svenska än finskspråkiga män, och att detta samtidigt förklarar varför vi inte finner någon större skillnad i position på arbetsmarknaden för finskspråkiga kvinnor jämfört med svenskspråkiga finländska kvinnor. Det existerar ett mindre datamaterial som indikerar att så kan vara fallet. Under 1995 och 1998 genomfördes intervjuer med totalt 127 finländare inom ramen för den svenska *International Adult Literacy Survey* (IALS) (Skolverket 2000). Syftet var att studera vuxnas läsförmåga i svenska. Individerna utgjorde ett slumpmässigt urval av den finländska populationen bosatt i Sverige. Vid intervjun

Tabell 4

Bakgrundsvariablers betydelse för skillnad i sysselsättningsgrad 2001 enligt sysselsättningsstatus 1990, samt i löneförändring, mellan svenskspråkiga och finskspråkiga finländare

tillfrågades respondenten vilket språk han/hon först hade lärt sig tala som barn. Cirka 28 procent av finländarna angav sig ha lärt sig svenska som första språk, vilket tyder på att de är finlandssvenskar. Genom att analysera dessa data har vi funnit att det finns en statistiskt signifikant skillnad i läsförmåga mellan svensk- och finskspråkiga män men inte mellan svensk- och finskspråkiga kvinnor. I den utsträckning data från IALS är representativa kan språkkunskaper sålunda mycket väl utgöra förklaringen till våra resultat. Varför finskspråkiga kvinnor i Sverige har bättre kunskaper i svenska språket än finskspråkiga män i Sverige är dock svårt att uttala sig om. Möjligen kan det bero att kvinnorna har arbetsuppgifter som kräver en högre grad av kommunikation på svenska än vad männen har. Vi känner dock inte till någon tidigare studie, varken för Sverige eller internationellt, som visar på en kraftig skillnad mellan män och kvinnor inom samma nationalitet vad avser kunskaper i det nya landets språk.

Det är också värt att poängtera att den skillnad i utfall mellan språkgrupperna som här har observerats tenderar att i hög grad sammanfalla med situationen i Finland (Saarela och Finnäs 2003, 2004). I Sverige verkar finlandssvenskarna, och i synnerhet de finlandssvenska männen, dock ha ett ännu bättre relativt utfall än i Finland. Om språket är den enskilt viktigaste förklaringsfaktorn till detta resultat, vilket vår studie indikerar, är en viktig fråga för fortsatt forskning.

REFERENSER

- Dustmann, C och F Fabbri (2003), "Language Proficiency and Labour Market Performance of Immigrants in the UK", *Economic Journal*, vol 113, s 695-717.
- Ekberg, J och D-O Rooth (2004), "Yrke och utbildning på 2000-talets arbetsmarknad – skillnader mellan inrikes och utrikes födda personer", Integrationsverkets Rapportserie 506.
- Finnäs, F (1986), *Den finlandssvenska befolkningsutvecklingen 1950-1980. En analys av en språkgrupps demografiska utveckling och effekten av blandäktenskap*, doktorsavhandling, Åbo Akademi, Finland.
- Finnäs, F (2003), "Migration and Return-migration among Swedish-speaking Finns", i Höglund, R, M Jäntti och G Rosenqvist, *Statistics, Econometrics and Society: Essays in Honour of Leif Nordberg*, Research Reports 238, Statistiskcentralen, Finland.
- Hedberg, C och K Kepsu (2003), "Migration as a Cultural Expression? The Case of the Finland-Swedish Minority's Migration to Sweden", *Geografiska Annaler*, vol 85B, s 67-84.
- Leiniö, T-L (1984), "Inte lika men jämlika? Om finländska invandrades levnadsförhållanden enligt levnadsnivåundersökningarna 1968, 1974 och 1981", Rapport 6, Institutet för social forskning, Stockholms universitet.
- Rooth, D-O (2004), "The Effect of Language Proficiency on Employment for Immigrants – the Case of Sweden", *Acta Wexioensia*, vol 55, s 81-96.
- Saarela, J och F Finnäs (2003), "Unemployment and Native Language: The Finnish Case", *Journal of Socio-Economics*, vol 32, s 59-80.
- Saarela, J och F Finnäs (2004), "Interethnic Wage Variation in the Helsinki Area", *Finnish Economic Papers*, vol 17, s 35-48.
- Saarela, J och D-O Rooth (2006), "Fifty Years of Free Labour Mobility: How Integrated Are Finns in the Swedish Labour Market?", *International Migration*, vol 44, s 119-152.
- Skolverket (2000), "The Foundation for Lifelong Learning", Rapport 188, Liber, Stockholm.

Appendix

	Män				Kvinnor			
	1990		2001		1990		2001	
	Finsk- språkig	Svensk- språkig-	Finsk- språkig	Svensk- språkig	Finsk- språkig	Svensk- språkig	Finsk- språkig	Svensk- språkig
Medelålder	36,7	36,6	35,7	35,8	40,6	38,7	40,9	38,4
Genomsnittligt antal utbildningsår	10,1	11,3	10,8	12,3	11,1	11,8	11,9	12,9
Vistelsetid i Sverige högst 10 år (%)	38,0	56,3	23,4	36,2	31,9	37,9	18,8	34,5
Bosatta i Stockholms län (%)	44,4	58,9	42,2	57,5	50,6	58,9	48,2	56,3
Yrkesområde (%)								
Specialist, högskoleutbildning	9,9	27,7	16,6	38,2	24,9	33,0	35,6	48,0
Hantverk, process, transport	59,2	37,4	48,9	26,1	13,4	5,8	8,2	2,6
Ej särskild yrkesutbildning	5,6	2,7	7,0	3,3	15,9	6,4	10,7	4,3

Anm: Fördelningen enligt yrkesområde gäller enbart personer som har varit sysselsatta (arbetat minst en timme under mätveckan).

Källor: Se tabell 1.

Tabell A1

Deskriptiv översikt av data, personer i åldrarna 25–50 år